

31. ožujka 2023.

broj 185

KU ZI S!

LIST ZA MLADEŽ

4

PREDSTAVLJAMO

ODJEL FT 1/10

6

DOGAĐAJ

SUSJEDI – SVI SMO MI BRAĆA

18

PSIHOLOGIJA

PASIVNA PONAŠANJA

21

IGRICA

SIMS

FOTO MJESECA

Tamburaške nade u Subotici

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Trg cara Jovana Nenada 15/II

24000 Subotica

Za nakladnika: Ladislav Suknović

Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević

Urednica izdanja: Kristina Ivković Ivandekić

Zamjenik urednice: Davor Bašić Palković

Suradnici: Sara Žurovski, Andrea I. Darabašić,
Ivan Benčik, Milijana Nimčević, Klara Dulić Ševčić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,
Jelena Ademi

Fotografije: Ana Francišković, Pixabay

E-mail: casopis.kuzis@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Rotografika d. o. o., Subotica

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Što upisati?

Draga naša Kužiš?! družino,

stiglo nam je proljeće! Vjerujem da ono zauzima prvo mjesto u konkurenciji s drugim godišnjim dobima po sreći koju izaziva kod svih nas svojim dolaskom. Koliko puta ste samo ove zime čuli »sad će doći proljeće pa će sve biti bolje« ili »ima sunca pa sam odmah sretniji/a«? Ne postoji osoba koja nije zadovoljna, jer će se tmurni i hladni dani zamijeniti toplim i sunčanim što sa sobom nosi određene novine i zadatke poput mijenjanja garderobe (djevojke, napokon možete obući onu novu kožnu jaknu), pojačanog obima šetnje i treninga napolju, više druženja na otvorenom i ljepših fotografija. Iako mnogi spominju i takozvani proljetni umor, nadam se da vam je sada lakše da se pokrenete i realizirate zacrtane ciljeve i obveze.

U posljednje vrijeme mnogi fakulteti, kao i srednje škole, otvorili su svoja vrata zainteresiranim đacima i na taj način pokušali približiti određenu struku, tematiku i sistem funkcioniranja te obrazovne ustanove. Kada smo na našem Instagramu jednom prilikom postavili pitanje jesu li vam Dani otvorenih vrata od pomoći pri odlučivanju za daljnje školovanje, odgovor je bio neizjednačen. Neki od vas su nam rekli da im je to pomoglo pri odluci, dok su postojali i oni kojima takva vrsta upoznavanja ništa ne znači. Ipak, ukoliko vam je potrebna pomoć pri odlučivanju, potrudite se popričati sa što više ljudi, kako iz škole tako i iz obitelji, a od velike pomoći mogu biti i sadašnji ili bivši učenici/studenti smjera/škole/fakulteta oko kog se razmišljate. Ukoliko ni to ne pomaže, postoji mogućnost konzultacija ili vježbi i razgovora koji se tiču odabira profesionalne orijentacije. Iskoristite tu priliku, poslušajte online razgovore o toj temi koji su vam lako dostupni, a najvažnije od svega jeste da pokušate čuti sebe, svoje potrebe, želje, zanimanja... jer ćete ipak vi biti ti koji ćete sjediti u toj klupi narednih nekoliko godina.

S druge strane, ne stvarajte sebi preveliki pritisak jer nije smak svijeta ako i pogrešite pri svom izboru. Danas je zaista moguće preusmjeriti se na drugi smjer ili fakultet/školu, a čak i da završite to što ste započeli, a što ste vremenom shvatili da vas ne interesira u dovoljnoj mjeri, moguće je zaposliti se u nekoj drugoj profesiji. Trenutno se u najvećoj mjeri cijeni iskustvo, sposobnost i svestranost, ali svakako da je bitno na pametan način iskoristiti svo znanje i mogućnosti koje vam se sada pružaju. Na Instagramu redovito objavljujemo informacije o svemu tome, a ukoliko se pojavi nešto što smatrate da bi bilo od pomoći za neke od nas – slobodno nam pošaljite.

Za samo nekoliko dana biti će Uskrs zbog čega su neki od vas prisustvovali križnim putovima mladih koji su organizirani u proteklom periodu. I u ovom broju *Kužiš?!* vas očekuju zanimljive i korisne teme koje je preporučano čitati negdje na otvorenom, uz sunce, cvrkut ptičica i omiljenu kavu. Želimo vam da cijeli travanj protekne upravo u takvom »moodu«, a da svaki izazov uspješno riješite!

Predstavljamo: odjel FT 1/10 u Politehničkoj školi u Subotici

Vole fotografirati, ali ne i stati pred objektiv

Potreba ljudi da se pojedini momenti fotografiraju i na taj način zabilježe nikad nije bila veća pa samim tim raste potreba i za fotografima. Postoje fotografi stručnjaci kojima fotografiranje predstavlja zanat, dok amaterima ono znači dodatni posao, hobi ili jednostavno stvaranje uspomena i materijala za društvene mreže. Ipak, svaki stručnjak za fotografije bi naglasio da je potrebno mnogo znanja o fotoaparatima, uređajima za osvjetljavanje,

filterima, programima za uređivanje da bi se napravila zaista kvalitetna fotografija. O svemu tome imaju priliku naučiti učenici Politehničke škole u Subotici, smjer fotografi, koji je nakon deset godina ponovo otvoren i to na hrvatskom nastavnom jeziku pod kraticom FT 1/10.

Na sajtu Politehničke škole ističe se kako program obrazovnog profila fotograf obuhvaća osposobljavanje učenika za samostalan rad pri snimanju i obra-

Odjel broji 25 učenika koji dolaze s raznih strana: iz Subotice, ali i iz Tavankuta, Mirgeša, Bajmaka, Mišićeva, Novog i Starog Žednika, Kelebije i Bačke Topole

du crno-bijelih, kolor i digitalnih fotografija te kako se u tom obrazovnom procesu koriste suvremene metode rada kroz koje u punoj mjeri dolazi do izražaja učenička kreativnost. Oni ističu kako fotograf mora biti kreativan i imati razvijen smisao za estetiku te kako je poželjno da bude strpljiv i precizan. Od fotoreportera se očekuje da bude okretan i spretn, dok se od komercijalnih fotografa zahtijeva izražen umjetnički smisao.

Stručni predmeti – omiljeni

Razrednica odjela FT 1/10 je profesorica matematike **Snežana Nović** koja kaže kako je broj đaka varirao na početku, ali da odjel sada broji 25 učenika koji dolaze sa raznih strana: iz Subotice, ali i iz Tavan-kuta, Mirgeša, Bajmaka, Mišićeva, Novog i Starog Žednika, Kelebije i Bačke Topole.

»Nakon deset godina u Politehničkoj školi je ponovno otvoren smjer fotograf i meni je pripala radost i odgovornost biti njihovom razrednicom. Sastav odjela je šarenolik po znanju, zanimanjima i hobijima, ali uvijek mi je zanimljivo kako su ujedinjeni oko jednoga a to je da vole fotografirati, ali ne i stati pred objektiv. Najviše se užive i sudjeluju na

stručnim predmetima i praktičnoj nastavi, dok su općeobrazovni predmeti pomalo u sjeni. Ali bez obzira na to, sudjelovali su na sportskim i recitatorskim natjecanjima«, navodi Nović.

Od hobija do struke

Učenica **Sara Perić** ističe kako su sva njena očekivanja koja se tiču škole i odjela ispunjena te kako voli odabrani smjer. Navodi kako je u proteklom prvom polugođu bilo teško i kako se susrela s određenim izazovima, ali da se sada na sve već privikla.

»Fotografiranje je prvo počelo kao hobi, ali mi se kasnije toliko svidjelo da sam odlučila upisati baš taj smjer. Omiljeni predmeti su mi engleski jezik i likovno. Što se društva tiče, ono je okej, sprijateljili smo se a na početku sam poznavala nekoliko učenika«, kaže Sara.

Učenik **Luka Vuković** se za ovaj smjer odlučio jer ga fotografija interesira, a za društvo ističe kako je odlično te kako ih je većinu i ranije poznavao.

»Prvo polugođe je bilo izazovno i teško, ali sam se nekako snašao. Sada sam se privikao na školu i baš mi se dopada«, navodi Luka.

Kristina Ivković Ivandekić

Susjedi – svi smo mi braća

Tema kongresa bila je posvećena novoj dimenziji jedinstva u različitosti a okupila je oko 150 mladih iz različitih zemalja. »Cilj i fokus zapravo treba biti ono što ljude spaja, a ne ono što ih razdvaja«, bilo je geslo ovog susreta

Kongres mladih pod nazivom »Susjedi: svi smo mi braća« u organizaciji Pokreta fokolara iz Beograda održan je od 3. do 5. ožujka u Beogradu. Sam naziv ovog susreta nadahnut je enciklikom pape **Franje** »Fratelli tutti«, te otkriva novu dimenziju jedinstva u različitosti s obzirom na to da je na samom kongresu sudjelovalo oko 150 mladih iz različitih zemalja svijeta.

Svjedoci smo da se nakon pandemije virusa covid-19 sve stvari polako vraćaju na svoje mjesto, pa tako i druženja kao i veliki događaji, poput ovog. Nakon nekoliko godina stanke sudionici ovog kongresa okupili su se da u duhu zajedništva ponovno slave Boga.

ma mladi su započeli svoj program u dvorani Pastoralnog centra.

Nakon prijema i dobrodošlice, mlade je dočekala ugodna šetnja glavnim gradom Srbije, čiji je cilj bio da se mladi upoznaju sa znamenitostima ovoga grada, ali i da osjete duh zajedništva. Budući da su mladi bili s različitih govornih područja, neposredno prije obilaska grada predstavljeni su im neki od značajnih lokaliteta. Sama šetnja i druženje odvijali su se u različitim grupama, a mladi su, osim u razgledanju, uživali i u nekim tradicionalnim slasticama glavnog grada. Osim zabavnog, i prije svega kulturnog karaktera, ovaj obilazak imalo je za cilj i zbližavanje, ali i upoznavanje mladih, bez obzira na različitosti,

počevši od govornog područja s kojeg dolaze, jer kako i naziv samog kongresa kaže: »svi smo susjedi, svi smo braća«.

Trećeg dana kongresa program je nastavljen u Pastoralnom centru Beogradske nadbiskupije u okviru triju radionica koje su se odvijale u različitim grupama. Dok se jedna bavila temom crkve i Boga, druga grupa je razgovarala o umjetnoj inteligenciji. Za kraj ovog susreta upriličen je zabavni program gdje su se mladi zabavili uz glazbu i ples.

Poriv za zajedništvom

Svakoga dana sudionici su slavili svečano misno slavlje koje je predvodio vlč. **Andrej Đuriček**, svećenik Beogradske nadbiskupije.

Kao druga aktivnost bila je večernja molitva u katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije, koja je dio spomenutog Pastoralnog centra, u kojoj su mladi uz čitanje i razmatranje Božje riječi imali i svojevrsnu meditaciju i molitvu uz upaljene svijeće. Kako je istaknuto, molitva u svijetu koji je sazdan od različitosti zapravo proizlazi iz iskonskog poriva čovjeka za zajedništvom. Čovjek kao društveno biće je u

Mladi iz četiri države

Na ovom kongresu sudjelovali su mladi iz različitih zemalja, počevši od Hrvatske, Srbije, Češke i Italije. Manifestacija je započela u četvrtak, 2. ožujka, u večernjim satima, okupljanjem i dolaskom sudionika u Pastoralni centar – *Papa Ivan XXIII*. Nakon okupljanja i raspodjele po hotelima, sutradan u jutarnjim sati-

vječnoj čežnji ne samo za prihvaćanjem kao takvim nego i za ulaskom u neku širu, veću skupinu ljudi koji zajedno čine zajednicu.

»Jedinstvo u Bogu« tema je koja se provlačila kroz cijeli ovaj susret, a tome svjedoče radost i osmjesi na licima sudionika. Iako se možda u nekim trenucima nisu najbolje razumjeli, upravo zbog te različitosti – jezika, unatoč različitim kulturama i običajima na kraju svakog dana, ali i ovog kongresa, pokazali su da je to jedinstvo u Bogu, jedinstvo u različitosti. »Cilj i fokus zapravo treba biti ono što ljude spaja, a ne ono što ih razdvaja«, upravo je geslo ovog kongresa koji je posvećen jedinstvu u Spasitelju Isusu. Ovaj kongres može postati pravo svjetlo i pokazatelj svim mladima, da koliko god naši putovi bili različiti, koliko god različiti bili »svjetovi« iz kojih dolazimo, trebamo se svi okupljati oko zajedničkog izvora snage i ljubavi, a to je upravo sam Isus, koji je jedini pravi Put, Istina i Život.

dobrodošlice punu Božje ljubavi. Ti dani su se činili kao dugi niz godina i u isto vrijeme kao minute, ali u svakom pogledu puni nevjerojatnih iskustava, mišljenja, emocija, priča, lijepih riječi i trenutaka zajedništva

i bratstva. Ja do ovog trenutka ne mogu ni shvatiti da sam bila sa svima vama koliko je radosti bilo u meni, a vjerujem i u svima nama, što smo zajedno u srcu Beograda. Vidimo se sljedeći put! Pozdrav iz Moskve

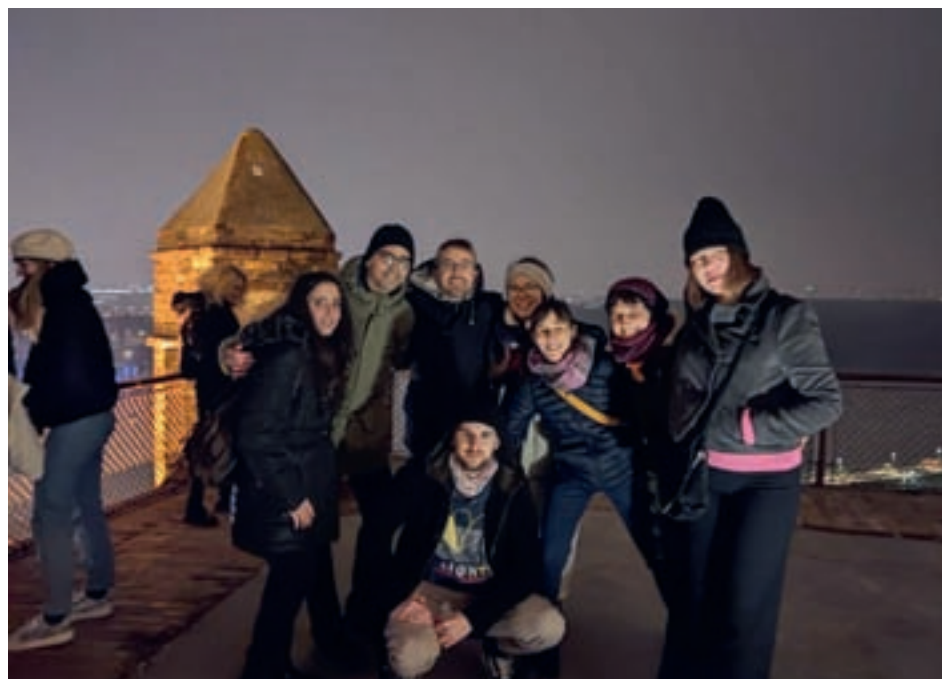
i želimo da dođete u Rusiju kad budete mogli. Molimo, molite za mir između Rusije i Ukrajine, te između svih zemalja svijeta koje su u ratu. Neka svi budu zajedno jednog dana«, naglasila je Gleb.

Pozitivnim dojmovima pridružio se i **Gergely Palotás**.

»Danas sam imao lijepo poslijepodne. Radio sam s ocem. Izvadili smo neka stara stabla. Mogao sam ga voljeti dok radim. Shvatio sam da je najvažnije podijeliti tu ljubav, ono što smo doživjeli tijekom kongresa mladih. Mogao sam prihva-

titi očev način razmišljanja u bilo kojem trenutku tijekom rada. Uvijek sam si govorio: Ajmo kako on hoće. Tijekom rada osjećao sam Božju pomoć. 'Ubi caritas et amor, Deus ibi est...' Stabla smo vrlo lako i brzo uklonili«, opisao je Palotás.

Tekst i foto: Marija Antonela Kanelić

Podijeljena iskustva

Zadovoljstvo susretom iskazala je **Gleb Silin**, koja je istaknula kako je bilo lijepo iskustvo proživjeti takve dane.

»Želim zahvaliti svima koji su bili prisutni na kongresu mladih, što su stvorili ovu brižnu atmosferu

Uz dobru organizaciju — sve je moguće

8

Pravi primjer svestranosti je naša današnja su-govornica, Subotičanka **Lea Vojnić**. Sigurna sam da ste je sreli na nekim od brojnih natjecanja iz matematike i biologije ili na nekoj od odbojkaških utakmica ili folklornih nastupa. Ova vrijedna i talentirana djevojka pohađa prvi razred općeg smjera na hrvatskom jeziku u Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici. Svatko bi pomislio kako je izuzetno teško i zahtjevno uskladiti natjecanja, školske obveze, utakmice, probe i nastupe, ali Leina tajna uspjeha je vrlo jednostavna. U pitanju je dobra organizacija. U nastavku intervjua Lea otkriva više o svojim izvannastavnim aktivnostima, ali i o planovima za budućnost.

KUŽIŠ?! Kada si se počela baviti folklorom, a kada odbojkom?

Folklorom se bavim od svoje devete godine, a odbojkom sam se počela baviti nešto kasnije, od sedmog razreda osnovne škole.

KUŽIŠ?!: Gdje i za koga igraš odbojku i folklor? Koliko često imate treninge i probe?

Odbojku treniram u Ženskom odbojkaškom klubu *Subotica*, a na folklor od početka idem u Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*. Treninge odbojke imamo četiri puta tjedno, a folklor tri puta tjedno.

KUŽIŠ?!: Kako uspijevaš uskladiti svoje školske obveze s treninzima, utakmicama, nastupima...?

Sve svoje obveze uspijevam uskladiti zahvaljujući dobroj organizaciji.

KUŽIŠ?!: Koje uspjehe i rezultate bi izdvojila kao najznačajnije?

Najveće uspjehe imam u natjecanjima iz biologije i matematike, to su mi ujedno i najdraži predmeti.

KUŽIŠ?!: S obzirom na to da folklor igraš od malena, sigurno si mnogo putovala sa svojim KUD-om. Koja ti je bila najljepša destinacija koju ste posjetili?

Prošlog ljeta smo na deset dana otputovali u Francusku. Prvo smo boravili u glavnom gradu Normandije, gdje smo imali nastup, a slobodne dane smo provodili u gradovima Francuske. Jedan dan smo proveli u Rouenu, a nekoliko dana kasnije smo posjetili Chartres. Nakon završenih nastupa otišli smo u Pariz, tamo smo proveli tri dana. Obilazili smo razne znamenitosti kao što su Eiffelov toranj, muzej *Louvre* i mnoge crkve.

KUŽIŠ?!: Tko ti je najveća podrška i što ti daje najveću motivaciju za daljnji trud?

Najveća podrška su mi od početka bili obitelj i prijatelji, a vjerujem da će tako i ostati.

KUŽIŠ?!: Gdje sebe vidiš za nekoliko godina, kakvi su ti planovi za budućnost?

Želja mi je upisati fakultet vezan za medicinu, ali nisam se još odlučila za određeni smjer medicine.

KUŽIŠ?!: Kako voliš provoditi svoje slobodno vrijeme?

Svoje slobodno vrijeme volim provoditi čitajući knjige ili sa svojim prijateljima.

KUŽIŠ?!: I za kraj, koju poruku bi željela poslati mladima kako bi ih motivirala da njeguju, ali i istražuju svoje talente?

Mladima bih poručila da uvijek slijede svoje snove i da budu ustrajni na putu ka svojim ciljevima.

Katarina Ivanković Radaković

Duhovni i kulturni velikan bačkih Hrvata

U ponedjeljak, 27. ožujka, navršilo se 150 godina od rođenja velikana bačkih Hrvata, svećenika, biskupa i pisca **Ljudevita Budanovića**.

Rođen je 27. ožujka 1873. u Bajmaku u obitelji Budanović Bađin. Roditelji su mu bili **Albe Budanović** i **Đula Dulić**. Po majčinoj liniji potomak je ugledne subotičke obitelji Dulić. Djed **Đeno Dulić** mu je bio prvi predsjednik *Pučke kasine* u Subotici 1879. godine. Osnovno i srednje obrazovanje stekao je u Bajmaku i Subotici. U Kalači je završio Bogoslovski fakultet. Ondje se toliko isticao da je profesor **Károly Zgama** prilikom njegove promocije rekao: »Ovakom odličnom učeniku moram otići na mladu misu«. Bio je kandidat za rimsko sveučilište, ali ga je spriječilo njegovo podrijetlo.

Svećenički rad do 1914.

Poslije školovanja, uslijedilo je njegovo zaređenje u Kalači (24. lipnja 1897.) i prva sveta misa u Bajmaku (27. lipnja 1897.). Kod sv. mise pomagali su mu bajmački župnik **Bariša Matković** i kalački profesor Károly Zgama. Prigodno slovo, pridiku održao je vlč. **Pajo Kujundžić**. Kum i kuma su bili zet **Roko Stantić** i sestra **Matija Budanović**. Obnašao je dužnost kapelana u brojnim bačkim mjestima, gdje su živjeli Hrvati: u Santovu i Kačmaru (1897. – 1898.); u Subotici (sv. Jurja, 1898. – 1902.), u Novom Sadu (1902. – 1910.), u Somboru i Kačmaru (1910.), u Baji (1910. – 1912.). Najzad, lipnja 1912. godine je imenovan administratorom (upraviteljem) u Bregu, a kolovoza iste godine i za župnika u dotičnom mjestu.

Pacifist

Ratne godine Budanović je proveo kao župnik u Bregu. Velike napore je uložio u očuvanju omladine od negativnih posljedica, koje su donosile ratne prilike. Također je pred svojom pastvom razobličavao ratnu propagandu, koja je demonizirala Srbe. Međutim, koncem 1918., kada je u Bačkoj zavladao kaos, Budanović se držao po strani događaja, ne želeći sudjelovati ni u kakvom pokretu, koji je bio izvan djelokruga Katoličke crkve.

Župnik u Baji i Subotici

Kada su se prilike u Bačkoj kako-tako normalizirale, i Budanović je ugledao bolje dane. Dana 2. ožuj-

ka 1919. postavljen je za župnika u Baji, koja se tada nalazila pod kontrolom vojske Kraljevine Srbije. Od njega su i Pešta i Beograd imali velika očekivanja. Međutim, Budanović je ostao vjeran sluga Katoličke crkve, ne i partikularnih interesnih krugova. Njegova popularnost je rasla i njegovo prisustvo je sve glasnije zahtijevano u njegovom zavičaju. Najzad, 12. siječnja 1920. na izvanrednoj skupštini u Subotici proglašen je za župnika sv. Terezije. Protiv odluke su prosvjedovali jedino **Vojislav Stanković** i **Gavro Đelmiš**, ali je Ministarstvo vjera Kraljevine SHS odbilo njihov apelat. Kalački nadbiskup **Gyula Zichy** potvrdio je ovaj izbor.

Biskup

Položaj u Katoličkoj crkvi u Bačkoj poslije 1918. bio je veoma kompliciran. Kraljevini SHS pripalo je po sporazumu u Trianonu 2/3 teritorija nekadašnjeg teritorija Kalačko-bačke nadbiskupije. Izvan nadbiskupijske stolice u Kalači našle su se tako brojne katoličke sredine poput Subotice, Bača. U novim okolnostima bačke župe trebale su svog novog vrhovnog pastira. Zbog toga je papa **Pije XI.** osnovao Bačku apostolsku administraturu i za njenog poglavara postavio Budanovića. Budanović je koordinirao rad bačkih župa praktički kao biskup. Dana 28. veljače 1927. papa izdaje poslanicu, kojom imenuje Budanovića naslovnim biskupom cisamskim. Svečano posvećenje je održano 1. svibnja 1927. Izvršio ga je papin nuncij **Pelegrinetti** uz pomoć zagrebačkog nadbiskupa **Antuna Bauera** i đakovačkog biskupa **Antuna Akšamovića**.

Vladimir Nimčević

»Zbog te silne raznolikosti sasvim je valjano zapitati se sljedeće: kako jezik može oblikovati naše misli? Jezik može oblikovati naše misli na način da određuje naše načine razmišljanja, pomaže nam razumijevanju svijeta oko nas te utječe na naše emocije. S obzirom na postojanje gotovo sedam tisuća različitih jezika, možemo zaključiti da je bogatstvo misli koje proizlazi iz raznolikosti jezika neprocjenjivo i upravo zbog toga treba biti i zaštićeno. Ovom temom unutar jezikoslovne znanosti bavi se **Lera**

Jezik je glavni medij sporazumijevanja među cjelokupnom ljudskom populacijom. Kad ne bi bilo jezika, ne bismo se mogli razumjeti, ali ni komunicirati međusobno. Znamo i to da su ljudi društvena bića,

Postoji 7.000 jezika na svijetu, što znači da postoji 7.000 različitih načina razmišljanja. Neki od jezika nemaju riječi poput »desno«, »lijevo«, »ravno«, »ispred«

i »iza«, kao što je to slučaj s jezikom Kuuk Thaayorre. Govornici toga jezika umjesto navedenih pojmova koriste strane svijeta pa se kod njih mogu čuti rečenice »Pomakni šalicu na jugoistok« ili »Imaš mrava na sjeverozapadnoj nozi«. Sukladno tome, njihove orijentacijske sposobnosti su iznad svakog ljudskog prosjeka. Nadalje, u jeziku kao što je to engleski jezik postoji samo jedna riječ za plavu boju, dok u ruskom jeziku postoji više različitih naziva za više različitih nijansi plave boje. Englez promatrajući četiri nijanse plave vidi samo jednu plavu boju, dok će Rus reagirati na promjenu nijanse boje jer njegov jezik imenuje i prepoznaje tu promjenu. Gramatička kategorija roda također donekle oblikuje način na koji vidimo određeni predmet. To se vidi i u oprečnosti prilikom opisanja istih stvari koje u jednom jeziku pripadaju kategoriji muškog roda, a u drugom ženskoj. To je vidljivo na primjeru riječi »most« u njemačkom i španjolskom jeziku. U njemačkom jeziku to je imenica ženskoga roda te je češće opisivana tipično ženskim pridjevima kao što su »elegantno« i »graciozno«. Suprotno tome je španjolski jezik u kojemu je to imenica muškoga roda te se češće opisuje tipično muškim pridjevima poput »jak« i »snažan«. Zbog jezika kojim govorimo, iste događaje vidimo na dva različita načina, a krivac za to su rečenične konstrukcije kojima dajemo prednost prilikom oblikovanja izjave. Ukoliko vide nezgodu u kojoj čovjek razbija vazru, Španjolci će reći: »Vaza se slomila«, a Englezi: »Vaza je slomljena.« To dovodi do razlike da se jedan očevidac bazira na samu nez-

godu, a drugi na krivca te iste nezgode. Takva percepcija može dovesti do, na primjer, pojačavanja krivice ili oprečnih stavova u nekim puno kompleksnijim situacijama.

Da je jezik sredstvo koje nas i kulturološki oblikuje, dokaz su mnoge nacionalnosti koje su prepoznatljive upravo zbog svog jezičnog izričaja. Pripradnici romanske skupine jezika, npr. Talijani, Španjolci i Portugalci, vrlo su glasni i ekspresivni, a svoj govor često poprate i raznim gestikulacijama, što im na neki način kultura i dopušta. S druge strane, takozvani grubi jezici, poput njemačkog ili norveškog jezika, nama se čine hladnima te kao da osjećamo nedostatak suosjećanja. A često smo i dojma da su upravo pripadnici tih naroda distanciraniji i zatvoreniji u komunikaciji i međuljudskim odnosima. U našem jeziku prisutno je mnoštvo riječi kojima imenujemo sve članove uže i šire obitelji te riječi kojima imenujemo međusobne rodbinske veze. To je jedan od dokaza koliko je kultura u kojoj živimo i vrijednosti koje njegujemo u vezi s jezikom i oblikovanjem načina mišljenja.

Stoga, naš jezik utječe na to kako razmišljamo o svijetu oko nas, kako percipiramo druge ljude i kulture te na naše vlastite stavove i vrijednosti. Svaki jezik ima svoje specifičnosti i svaki jezik je iznimno važan za ljudsku civilizaciju, zato i trebamo raditi na njihovom očuvanju.

Mia Kovačec, 4. f,
Gimnazija Svetozar Marković, Subotica

11

Kviz Mreža čitanja

Uspješni na regionalnoj razini

Od 27 subotičkih srednjoškolaca koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku u Gimnaziji Svetozar Marković, Politehničkoj i Medicinskoj srednjoj školi a koji su 8. ožujka sudjelovali na drugoj regionalnoj razini kviza za poticanje čitanja i kreativnosti *Mreža čitanja* za srednjoškolce čak njih 14 plasiralo se na posljednju, nacionalnu razinu natjecanja. To su: **Marko Cvijetić, Lucia Mamužić, Dominik Kujundžić, Ivan Huska, Ana Skenderović, Luka Mrkaljević i Petra Benčik** iz Gimnazije Svetozar Marković te **Egon Ferković, Radmila Đukić, Marijana Čordarić, Iva Katić, Jana Mihajlović, Božana Vujačić i Uroš Ninić** iz Medicinske srednje škole.

Inače, online kvizu znanja na regionalnoj razini pristupilo je ukupno 521 učenik iz cijele Hrvatske i Subotice a na posljednjoj razini, koja je zakazana za 12. svibnja 2023. godine sudjelovat će oni koji su imali više od 75% točnih odgovora, što je 375 srednjoškolaca. Do tada je potrebno pročitati sva tri djela s popisa: **Jelena Kastaneti: Živjeti, Leigh Bardugo: Šest vrana i Miro Morović: Voštani princ.**

Kviz za poticanje čitanja i kreativnosti *Mreža čitanja* organizira Hrvatska mreža školskih knjižničara a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica Subotica u suradnji s NIU Hrvatska riječ.

K. U.

Harmonija

K
Z
S!

Disonance

Na putu s Isusom

SUBOTIČKA BISKUPIJA: Više od 120 mladih iz Subotice i okolice kojima se pridružilo i desetak mladih iz Ivanić Grada iz Hrvatske, a u zajedništvu s časnim sestrama i svećenicima Subotičke biskupije, sudjelovalo je na hodočasničkom križnom putu mladih.

Prva postaja i mjesto okupljanja 18. ožujka bilo je u župnoj crkvi Marija Majka Crkve u Subotici, gdje su se sudionici ovog križnog puta okupili na euharistijskom slavlju koje je predvodio vlč. **Tomislav Vojnić Mijatov** u koncelecijaciji s vlč. **Draganom Muharemom**, vlč. **Dušanom Balaževićem** i vlč. **Franjom Ivankovićem**. Na put dug 22 km krenuli su slaveći Gospodina, te su tako na relaciji Subotica, Hrvatski Majur, Mala Bosna i ponovno Subotica postaje križnog puta molili kod križeva krajputaša. U tom periodu mladi su imali i priliku za svetu ispovijed, druženje, molitvu na osobne nakane, osjetiti značaj zajedništva... Završetak križnoga puta bio je u popodnevnim satima u crkvi Uskrsnuća Isusova u Subotici, gdje su izmolili završnu molitvu.

»Završili smo križni put obogaćeni za još jedno duhovno iskustvo. Iako umor-

ni, nismo odustajali i nismo skretali s puta molitve i promišljanja o Isusovoj muci i smrti na križu. Promišljali smo o: izdaji i osudi, požrtvornosti i prihvatanju žrtve, odnosu prema roditeljima, spremnosti da pomognemo drugima, činu milosrđa, sumnji u vlastite snage, neuspjehu i razočaranju. Spoznali smo kako se usprotiviti beznađu i ne odustajati bez

obzira na poteškoće. Završili smo križni put okrećući se prema novom početku, ka Isusovom uskrsnuću», rekao je glavni inicijator i pokretač ovog križnog puta vlč. Tomislav Vojnić Mijatov.

Kako je tijekom ove pobožnosti i molitve naglašeno, ovaj križni put bio je prilika da se korizmeno vrijeme ispuni dubokim promišljanjem o Isusovoj muc, ali isto tako i da spremnije prihvatimo vlastiti životni križ.

V. M. / Foto: Pavle Tumbas

SRIJEMSKA BISKUPIJA: Križni put mladih Srijemske biskupije, peti u nizu, održan je u subotu, 18. ožujka, na biskupijskom svetištu Gospe Tekijske u Petrovaradinu pod geslom »Žrtva Bogu, duh je raskajan«. Na ovom križnom putu prisustvovali su mladi iz župa Srijemske biskupije u pratnji svojih župnika, kao i gošće iz Đakova, novakinje i časne sestre sv. Križa. Prisutne je pozdravio pastoralni povjerenik za mlade vlč. **Dušan Milekić**, te je pojasnio redoslijed procesije i planirane aktivnosti tijekom susreta. Pobožnost je počela uvodnom molitvom u crkvi tekijskog svetišta, a potom je križ do prve postaje ponio srijemski biskup koadjutor mons. **Fabijan Svalina**. Mladi i njihovi župnici smjenjivali su se noseći križ od postaje do postaje uz prigodna čitanja i razmatranja.

Po završetku pobožnosti križnog puta okupljeni su se vratili u crkvu gde je slavljena sveta misa koju je predvodio biskup mons. **Đuro Gašparović**, u koncelecijaciji s mons. Svalinom, te svećenicima Srijemske biskupije.

U drugom dijelu susreta za mlade je u domu svetišta organizirano druženje i okrjepa, a potom je vlč. Milekić održao kratku katehezu na temu »Poniznost! Što ja imam od nje?«. Predavač je ohrabrio mlade da poni-

znost ne promatraju kao slabost već naprotiv kao vrlinu koja im dopušta da uče od svojih bližnjih. Također, potaknuo je mlade da se aktivno uključe i angažiraju u svojim župama te kroz zajedničke napore pomognu osnaživanju Srijemske biskupije.

Tijekom dana mladi su kroz zajedništvo i međusobni razgovor obnovili stara prijateljstva i ostvarili nova, a kroz ovaj ohrabrujući i pozitivan susret na svojevrsan način prikazana je vrijednost i značaj mladih u Srijemskoj biskupiji. Organizator susreta vlč. Milekić je zahvalio mladima što su se odazvali u tako velikom broju, te ih je potaknuo da ostanu međusobno u kontaktu, ali i u kontaktu s Bogom, koji je izvor svakog dobra.

S. Ž. / Foto: Darko Peka

ZAR JE DOISTA ZA MENE
NASTUPIO KRAJ? NE, NE,
NE SMIJEM U TO VJERO-
VATI. MOŽDA SE DOGODI
NEKO ČUDO I JA BU...

GHN!

STUMPPPPFF!

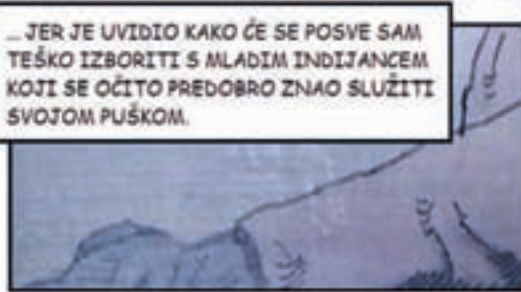
MLADI WALKER JE
GOTOV. OSTAO SAM
POSVE SAM. K VRAGU
ŠTO MI JE ČINTI?

BANG!!!

AHEEE HAAI
MOJA JE POBJEDA
SADA IZVJESNA.

DRAMA JE ULAZILA U SVOJU ZAVRŠNICU. NAKON
ŠTO JE VIDIO DA JE BRAD WALKER OBOREN NA ZE-
MLJU, GREG SMITHA JE OBUZELA PANIKA.

... JER JE UVIDIO KAKO ĆE SE
POSVE SAM TEŠKO IZBORITI S
MLADIM INDIJANCEM
KOJI SE OČITO PREDOBRO ZNAO
SLUŽITI SVOJOM PUŠKOM.

All rights reserved by Kristijan C. Sekulic © 2022

Pasivna ponašanja

Prisjetite se odnosa ili situacija koje su vam zahtjevne i u kojima se ponavljaju stvari kojima niste zadovoljni. Možda je to roditelj ili partnerovi roditelji koji se miješaju u vaš odnos, možda je to kolegica s posla koja svoj dio posla uporno prebacuje vama (jer »ne zna«, »ne stigne« i sl.), možda su to dosadni sastanci od kojih nemate koristi.

Kada se nađemo u takvim situacijama, nekada potrošimo puno energije na rješavanje ali se može dogoditi da su postupci koje odaberemo u stvari oblik pasivnosti koji ne vodi k rješenju. Pasivno ponašanje je svako ponašanje u kojemu se otpisuju vlastiti kapaciteti i sposobnosti.

Osobe koje imaju određene crte »dependencyja« često osjećaju da nešto ne mogu, ne smiju, boje se da će ispasti bezobrazne ili glupe i slično (otpisuju svoje kapacitete) i onda se zateknu u pokušajima promjene koji ne vode u stvarnu promjenu nego potvrđuju njihovo »ne mogu« uvjerenje.

U transakcijskoj analizi govorimo o četiri pasivna ponašanja i njihovu pasivnost prepoznamo u tome da ne vode ka istinskom rješenju, da otpisuju dio kapaciteta i realiteta i da održavaju situaciju bespomoćnosti. U nastavku su ukratko opisana spomenuta četiri pasivna ponašanja.

1. Ne činiti ništa

Ovdje nije riječ o svjesnoj odluci da po pitanju nekog problema ne činimo ništa, jer znamo da će nam to donijeti takav-i-takav rezultat. Ovdje je riječ o situacijama koje se mogu prepoznati po silnima »Ne znam«.

Primjer: Klara

Prijateljica Ana pita Klaru želi li ići u kino, u tom trenu se kod Klare javi niz emocija kojih može i ne mora biti svjesna (npr. ljutnja jer Ana uvijek kasni, ili uvrijeđenost jer ju Ana nije zvala na rođendan itd.). I umjesto da jasno kaže želi li ići u kino ili ne, Klara se osjeća »zaglavljeno« i kaže »Ne znam«. U tom trenu njoj se čini da stvarno ne zna želi li u kino ili ne.

Osobe koje zapadnu u ovakav oblik pasivnosti često sebe doživljavaju (na nesvjesnoj razini) kao nekompetentne, da ne mogu misliti ili da ne mogu riješiti ono što se događa u odnosu, a što ispliva svaki put kad druga strana nešto predloži.

»Ne znam« ne rješava niti problem koji postoji u odnosu, ni pitanje (u ovom slučaju) odlaska u kino.

2. Prevelika adaptacija

Primjer: Jelena

Marko ulazi u stan i prije nego što je skinuo jaknu do kraja Jelena je već otišla u kuhinju pristaviti kavu, jer zna da on voli popiti kavu nakon posla.

Ili

Andrea se vraća doma nakon putovanja a mama joj je pripremila juhu, jer zna da Andrea najviše voli juhu kad je umorna.

Iako vjerujemo da ovakve postupke radimo iz ljubavi (nažalost, često i iz straha u nasilnim vezama), riječ je o pasivnom ponašanju jer nije usklađeno s realitetom.

U dinamici osobe koja je previše adaptirana nedostaje provjera realiteta – zapitati drugu osobu što želi kako oslušnuti sebe i vlastite potrebe.

Kada je netko previše adaptiran, tada postupka u skladu s onim što vjeruje da su želje druge osobe bez toga da provjeri je li to stvarno tako. Iako previše adaptirana, osoba vjeruje da razmišlja (za razliku od osobe u primjeru »Ne činiti ništa«), ovdje nije riječ o točnom razmišljanju

nego o postupanju po uvjerenjima koje ima o drugima. Kažemo da je proces razmišljanja kontaminiran uvjerenjima.

Osoba koja je previše adaptirana otpisuje svoju sposobnost da ima i istraži opcije, jer automatski slijedi opcije za koje vjeruje da druga osoba želi.

3. Agitacija

Primjer: student

Prisjetite se škole ili fakulteta. Koliko puta vam se dogodilo da sjedite na predavanju koje vam je dosadno, predavač govori nerazgovjetno ili ne razumijete tematiku pa ste se isključili. Nakon nekog vremena vrlo vjerojatno ste počeli mahati nogom, ili lupkati, možda nešto vrtjeti prstima i slično. Pokazali ste znakove agitacije. Neugodu koju ste osjećali od dosade, nerazgovjetnog predavanja i slično kanalizirali ste u repetitivnu beskorisnu aktivnost.

Kada biste stvarno bili aktivni u rješavanju problema, tada biste npr. zamolili profesora da ponovi što je rekao, zamolili da govori razgovjetnije ili da vam pojašni što vam nije jasno i slično.

Puno navika koje mnogi od nas imaju su, u biti, oblik agitacije. Grickanje noktiju, pušenje, kompulzivno prejedanje itd.

4. Onesposobljavanje i nasilje

4. A – Onesposobljavanje

Primjer: majka

Marija je u kasnim tridesetima, živi s majkom o kojoj brine. Majka jest starija, ali joj u biti ništa ne fali. U jednom trenu Marija upozna muškarca i odluči započeti život s njim i to najavi i majci. Nekoliko dana kasnije majka pada u krevet. Ide od pretrage do pretrage, ali liječnici ne nalaze ništa. Marija počinje osjećati ogromnu krivnju, jer je rekla da će se odseliti.

Majčino ponašanje u ovom primjeru je onesposobljavanje. U unutarnjoj dinamici je uvjerenje da ne može sama (iako u realitetu nije tako i ima kapacitete) te da je potrebno da se netko drugi brine o njoj.

Onesposobljavanje nekada može biti u obliku psihosomatskih bolesti (kao u ovom primjeru), ali i u obliku mentalnog sloma, zlouporabe droge ili alkohola i slično.

4. B Nasilje

Primjer: Robert

Robert se posvađao s djevojkom. Ovo nije prva takva svađa i već mu je dosta da mu svaki put prigovara za sve što je ikada krivo učinio i da u svakoj prepirci

ona izvlači stvari od prije pet godina. Otišao je do bir-tije i nakon nekoliko pića ljutnja nije popuštala, još na sve to je i konobar bio bezobrazan pa je Robert zaviltao stolicom i porazbijao šank.

Na prvu se može činiti neobičnim da nasilje nazivamo pasivnim ponašanjem. No, pasivno je u smislu da nasiljem Robert nije riješio problem koji ima u odnosu s djevojkom. Otpustio je energiju i na NE OK način usmjerio na druge. Kao da na neki način (nesvjesno) želi prisiliti okolinu da riješi njegov problem.

U kontekstu nasilja onesposobljavanje iz ranijeg primjera se može promatrati i kao oblik nasilja prema sebi.

Zaključak

Klara, Jelena, student, majka, Robert iz gore navedenih primjera u većoj ili manjoj mjeri imaju crte »dependencyja« i nemaju dovoljno ojačane kapacitete svojeg unutarnjeg Odraslog. Žive, osjećaju, vjeruju i zaključuju iz unutarnjeg Djeteta. Duboko uvjerenje je »ne mogu«, »ne znam«, »to je preteško« i sl. Često osjećaju kao da nemaju kapaciteta, da su nemoćni.

U kojim situacijama kod sebe prepoznajete pasivna ponašanja? Kako biste tu situaciju razriješili razmišljanjem iz svojeg Odraslog, a ne iz nemoćnog Djeteta?

Marina Balažev, specijalizantica transakcijske analize, smjer psihoterapija

19

Savjetnik

Najbolje teme za dobar dojam

Kada nekoga novoga upoznaješ, bilo da je to dečko, prijateljica ili neka totalno druga osoba, treba pronaći način o čemu pričati ako teme ne dolaze same od sebe. Zapamti ove tri stvari – s njima uvijek možeš igrati na sigurno.

1. Spomeni neki zajednički interes

Ukoliko znaš nešto sitno o toj osobi, drži se toga. Pogotovo ako znaš da imate neki zajednički interes, nekog zajedničkog poznanika ili vas spaja mjesto na kojem se sad nalazite dok pričate. To je tvoj spas i idealan prijedlog za temu razgovora. Postavi neko pitanje vezano za taj vaš zajednički interes. Možeš samo i prokomentirati nešto vezano za taj zajednički interes. To će vas odmah zbližiti i učinit će te simpatičnijom u očima te osobe. Svi volimo pričati o stvarima koje nas zanimaju i uvijek nam je drago

kada pronađemo još nekoga koga zanima to što i nas.

2. Daj kompliment

Svi vole pohvale! Davanje komplimenta je još jedan način kako pokrenuti razgovor i odmah očarati osobu. »Baš ti je super ta narukvica, gdje si ju kupila?«, ili »Kako su ti trepavice super, koju maskaru koristiš?« – odmah si dala kompliment i pitanje kako bi potaknula osobu na razgovor. Bilo da pričaš s curom ili dečkom, pronađi nešto na njima što ti je zapelo za oko i što ti se sviđa i to im pohvali.

3. Ispričaj neku šalu ili dogodovštinu

Smijeh je još jedna stvar koja će ti pomoći osvojiti ljude oko tebe. Ukoliko si i inače dobra u zbijanju šala i nasmijavaš sve oko sebe, možeš na taj način pokušati osvojiti i nekoga koga još ne poznaješ dobro. Čak i da ti šala ne ispadne dobro i ne bude smiješna, to će vas u neku ruku opet nasmijati. Smijeh pomaže i da se ljudi opuste, a kada se netko osjeća opušteno pokraj tebe, odmah će i razgovor lakše teći. Nemaju svi šale u rukavu, ali ti ni ne trebaju. Ako ti se nedavno dogodilo nešto smiješno, ispričaj to.

(teen385.dnevnik.hr)

Online biznis – izazovno, ali vrijedno putovanje

Pokretanje vlastitog internetskog poslovanja može biti uzbudljiv i isplativ pothvat. Internet je revolucionirao način na koji poslujemo, time olakšavajući povezivanje s kupcima i prodaju proizvoda i usluga na mreži. Bilo da svoju strast želite pretvoriti u posao ili jednostavno želite biti sam svoj šef, pokretanje online poslovanja je odličan način za to. Na internetu postoji prostor i publika za sve što možete zamisliti, od edukativnih usluga, digitalnih proizvoda, do hrane, odjeće ili nečega posve drugačijega.

Identificiranje niše

Prvi korak u pokretanju vlastitog online poslovanja je identificiranje profitabilne niše. Važno je odabrati područje stručnosti ili interesa za koje ste strastveni, ali koje također ima dovoljno veliko tržište za održavanje poslovanja. Istražite svoje konkurente i identificirajte sve praznine na tržištu koje možete popuniti vlastitim proizvodima ili uslugama.

Zatim ćete morati razviti poslovni plan koji ocrta vaše ciljeve, ciljno tržište, marketinšku strategiju i financijske projekcije. To će poslužiti kao plan za vaše poslovanje i pomoći će vam da ostanete na pravom putu dok rastete. Ukoliko se online poslovanjem želite baviti iz hobija uz studije, prethodno spomenuto će biti na dosta manjem nivou – no poanta je ista: morate znati kome prodajete svoj proizvod.

Društvene mreže

Kada je riječ o marketingu vašeg online poslovanja, postoji mnogo različitih strategija koje možete koristiti. Plaćeno oglašavanje, kao što su Google Ads ili Facebook Ads, može vam pomoći da brzo dosegnete veću publiku. Ipak, ono što će vam najviše koristiti jesu društvene mreže, koje su i naši sugovornici koristili za pokretanje svojih poslova.

Mnogi se za osnovno sredstvo poslovanja odlučuju za Instagram. Obavljanje prodaje ili nuđenje usluga putem ove platforme društvenih medija omogućuje interakciju sa sljedbenicima i potencijalnim kupcima.

Možete koristiti značajke Instagrama kao što su priče, streamovi uživo i DM-ovi kako biste komunicirali sa svojom publikom i izgradili odnos s njom.

Strategija i trud

Pokretanje vlastitog internetskog poslovanja je izazovno, ali vrijedno putovanje. Uz pravu strategiju i spremnost na naporan rad, svoju strast možete pretvoriti u profitabilan posao koji vam pruža slobodu i fleksibilnost da živite život po vlastitim uvjetima.

Najveća prednost online poslovanja je potencijalan rast. Iskorištavanjem snage interneta i digitalnog marketinga možete dosegnuti veliku publiku i proširiti svoje poslovanje. To vam omogućuje stvaranje više prihoda, povećanje profita i postizanje većeg uspjeha tijekom vremena.

Iskustva

Pitali smo troje mladih ljudi zašto su se odlučili za pokretanje poslova tijekom studija i kako je to utjecalo na njih.

Ana, kolači i slatkiši: »Pokretanje vlastitog posla vam daje priliku da budete sam svoj šef i da sami donosite odluke. Vi imate kontrolu nad smjerom svog poslovanja i možete odabrati proizvode ili usluge koje nudite, kao i svoje marketinške i prodajne strategije.

Možete postaviti vlastito radno vrijeme i raditi od kuće ili na mjestu po vašem izboru, što vam može pomoći da postignete bolju ravnotežu između poslovnog i privatnog života«.

Matija, digitalne usluge: »Iako pokretanje posla može biti izazovno i zahtijeva značajan trud, ono također ima potencijal biti financijski isplativo. Kao vlasnik uspješnog malog poduzeća mogu reći da imate mogućnost generiranja prihoda i dobiti koji vam mogu pomoći u postizanju vaših osobnih i financijskih ciljeva. Također vam može dati osjećaj svrhe i postignuća dok gradite nešto od nule i vidite kako vremenom raste«.

Teodora, edukacija i sati jezika: »Mala poduzeća često imaju pozitivan utjecaj na lokalnu zajednicu stvaranjem radnih mjesta, podržavanjem lokalnih dobavljača i doprinosom lokalnom gospodarstvu. Pokretanjem vlastite male tvrtke, imate priliku napraviti razliku u svojoj zajednici i stvoriti trajno naslijeđe«.

Andrea I. Darabašić

The Sims – franšiza

The Sims je serija video igara simulacije života koju je razvio Maxis, a objavio Electronic Arts. Franšiza je prodana u gotovo 200 milijuna primjeraka diljem svijeta i jedna je od najprodavanijih serija video igara svih vremena. Igre u seriji Sims uglavnom su igre u »sandbox«, u smislu da im nedostaju definirani ciljevi (osim nekih kasnijih paketa proširenja i verzija konzola koje su uvele ovaj stil igranja). Igrač stvara virtualne ljude zvane »Simovi«, smješta ih u kuće i pomaže im u usmjeravanju raspoloženja i zadovoljenju njihovih želja. Igrači mogu smjestiti svoje simse u unaprijed izgrađene domove ili ih sami izgraditi. Svaki sljedeći paket proširenja i igra u seriji povećavali su ono što je igrač mogao učiniti sa svojim Simovima.

Prva igra u serijalu

Sims je dio veće serije Sim, koju je pokrenuo SimCity 1989. godine. The Sims je bila prva igra u serijalu. Razvio ga je Maxis, a objavio Electronic Arts, a za Microsoft Windows je objavljen 4. veljače 2000. Igra je koristila dimetričnu projekciju i sadržavala otvorenu simulaciju dnevnih aktivnosti jedne ili više virtualnih osoba (»Sims«) u predgrađu u blizini SimCityja. Objavljeno je sedam paketa proširenja i dva deluxe izdanja s ekskluzivnim sadržajem. Prepakirana je u nekoliko različitih formata, a njegove različite verzije objavljene su na nekoliko platformi. Do 22. ožujka 2002. Sims je prodan u više od 6,3 milijuna primjeraka diljem svijeta, nadmašivši Myst kao najprodavaniju PC igru u povijesti u to vrijeme. Izvorna igra, svih sedam paketa proširenja i dva paketa sadržaja deluxe izdanja čine prvu generaciju PC izdanja. Maxis je razvio sva izdanja za računala. Do veljače 2005. igra je isporučena u 16 milijuna primjeraka diljem svijeta.

Brojna poboljšanja i novine

The Sims 2 je izašao 14. rujna 2004. Nastavak se odvija u potpunom 3D okruženju za razliku od dime-trične projekcije originalne igre.

Electronic Arts je objavio The Sims 3 2. lipnja 2009. Igra je smještena 25 godina prije originalne igre i sadrži otvoreno, besprijekorno susjedstvo, poboljšane alate za kreiranje Sima, poboljšane funkcije načina izgradnje i kupnje, te uvođenje želja i ciljeva.

The Sims 4 je najavljen 6. svibnja 2013. Radnja se odvija u alternativnoj vremenskoj liniji iz prethodnih dijelova igre. Kasnije tijekom 2014. najavljene su dodatne pojedinosti o značajkama i igrivosti. Datum izlaska je u konačnici bio 2. rujna 2014. Do siječnja 2023. objavljeno je dvanaest paketa proširenja, dvanaest »paketa igara«, osamnaest »paketa stvari« i deset »kompleta«, a ažuriranja su dodala sadržaj koji prethodno nije bio prisutan, kao što su podrumi, duhovi, bazeni, modularne stepenice, mala djeca, nove karijere, terenski alati, dodatne boje kože i kreveti na kat. The Sims 4 postao je besplatan za igranje 18. listopada 2022.

Guinnessov svjetski rekord

Uspjeh Simsa rezultirao je Guinnessovim svjetskim rekordima koji su seriji dodijelili brojne rekorde, uključujući, od 2017. »Najviše paketa proširenja za seriju video igara« i »Najprodavaniju seriju igara za računala«, s procjenama prodaje u rasponu od 36 do 50 milijuna jedinica. Serijal je na 10. mjestu među najprodavanijim franšizama video igara svih vremena, s prodajnom brojkom od preko 200 milijuna kombinirajući sve serijale. Od listopada 2019. godine, sve igre The Sims zajedno ostvarile su prodaju veću od pet milijardi dolara.

Ivan Ušumović

Svirka Džo Trio Acoustic

Svirka akustičnog sastava iz Kikinde Džo Trio Acoustic bit će održana u petak, 7. travnja, u klubu *Dvorištanje* u Subotici. Sastav je nastao u želji za »muziciranjem« i ponovnim vraćanjem alternativnog zvuka u klubove. Njihov repertoar sastavljen je od stranih i domaćih pjesama poznatih izvođača kao što su **Bob Marley**, **Steve Wonder**, Talking Heads, **Eric Clapton**, EKV, Zoster, **Rundek**...

Predstava Ženski razgovori

Predstava *Ženski razgovori*, nastala po tekstovima **Duška Radovića**, bit će igrana u subotu, 8. travnja, u 20 sati u Narodnom kazalištu Sombor. U pitanju je autorski projekt **Svetlane Cece Bojković**, **Vesne Čipčić** i **Milana Cacija Mihailovića** koji igraju u predstavi koja, kako organizatori navode, slovi za jednu od onih predstava koja nikoga na ostavlja ravnodušnim. U pitanju je urnebesna komedija koja uz antologijske rečenice Duška Radovića, muške i ženske razgovore, šarmantan i zabavan igrokaz troje vrhunskih glumaca dovodi do toga da publika uvijek nasmijana napusti dvoranu.

Uskrsna izložba u Srijemskoj Mitrovici

Hrvatski kulturni centar *Srijem – Hrvatski dom* u Srijemskoj Mitrovici priređuje Uskrsnu izložbu koja će trajati od nedjelje, 9., do nedjelje 16. travnja.

Beogradski maraton

Beogradski maraton, 36. po redu, bit će održan u nedjelju, 23. travnja. Programom manifestacije, osim

maratonske utrke (42,195 km) kao glavne manifestacije, predviđeno je održavanje i polumaratonske utrke (21,1 km), utrke na 10 kilometara, kao i *Aqua viva* utrke zadovoljstva (2,3 km).

Pravo sudjelovanja na maratonskoj i polumaratonskoj trci imaju svi zainteresirani stariji od 18 godina, uredno prijavljeni i psihofizički sposobni za ovakav vid aktivnosti u apsolutno muškoj i apsolutno ženskoj kategoriji, uz plaćanje startnine.

Prijavljivanje zainteresiranih sudionika obavlja se popunjavanjem e-prijave sa svim obaveznim podacima na sajtu <http://www.bgdmarathon.org>, gdje se ujedno mogu pronaći detaljnije informacije u vezi s maratonom.

Priljeteljska biciklistička tura

Sedma biciklistička tura na relaciji Subotica – Kiskunhalas – Subotica će biti održana 6. svibnja, na dan grada Kiskunhalasa. Ukupna dužina ove besplatne ture je 95 kilometara. Okupljanje biciklista je planirano ispred Dvorane sportova u Subotici u 7:30 sati. Program u Kiskunhalasu podrazumijeva šetnju po centru grada, praćenje svečanog programa na bini ispred gradske kuće i vožnju biciklom do znamenitosti grada. Polazak kući je planiran u individualnoj formi, po dogovoru. Prijava je obavezna na e-mail peterl@baulink.net ili sms-om na 063 585 254.

Proljetni koncert HGU-a Festival bunjevački pisama

HGU Festival bunjevačkih pisama organizira Proljetni koncert velikog festivalskog orkestra u utorak, 23. svibnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

PREPORUKA

Vojko V – Dvojko

GLAZBA

Došao je dan koji smo svi čekali, dan kada će se **Vojko V** pojaviti s novim albumom – i to kakvim! Već sami singlovi koji su najavljivali album (prapraćeni naravno fantastičnim spotovima) poput *TT33*, *Evo Me Opet* ili *Saborske Penzije*, nagovještavali su još jedan Vojkov »masterpiece« i mogu sa zadovoljstvom reći kako očekivanja nisu iznevjerena. U biti, sve one odlike koje su krasile doslovno sva najbolja izdanja u Vojkovoj diskografiji prisutna su i ovdje. Majstorski »flow« i »delivery«, fantastičan smisao za humor i pametne igre riječima, unikatni bitovi koji ga razdvajaju od cijele balkanske hip hop scene, pamtljivi refreni... sve, sve, sve! Zapravo, da je drukčije, onda to uopće ni ne bi bio Vojko. Ono što jeste novina je da na ovom izdanju nema gostovanja drugih repera, ali što je – tu je, iskreno to nisam ni primjetio nakon prvih par slušanja. Pored već pomenutih singlova, tu su još i *Moja Lipa* i *Umoran*, a možda bih pored njih, u najbolje pjesme na albumu svrstao još i *Sharebedžija*, *Vino* i *Nikoliko*, a *Tour Life* – numera koja zatvara *Dvojka* zaslužuje svoje mjesto u kanonu najimpresivnijih momenata našeg hip hopa.

I. Benčik

Skrivene junakinje

FILM

Skrivene junakinje je biografska drama, temeljena na istinitoj priči, smještena u šezdesete godine prošlog stoljeća u još uvijek raso podijeljene SAD. Priča prati tri žene, zaposlene u *West Area Computers* odjeljenju istraživačkog centra *Lengli*, tj. NASA. Tri obrazovane, pametne, sposobne i ambiciozne žene pokušavaju se u svijetu muškaraca dokazati kao ravne, pa čak i ispred svih u onome što rade. Vrijeme za tako nešto nije baš najpogodnije zbog stereotipa i manjka prava žena, ali one ne odustaju od svoje borbe. Njihov zadatak je izračunati putanju kojom će se astronaut John Glenn lansirati u orbitu i kojom će se sigurno moći vratiti.

Ovaj film govori o herojima u sjeni i predstavlja priču o mnogim životnim preprekama, nepravdama, ali i borbi za svladavanje istih. Iako film prikazuje i mračne strane čovječanstva, podjele i nepravde na osnovu spola, boje kože, statusa, itd. – ovo je film koji inspirira. Patetika je uspješno izbegnuta, kao i pretjerana drama i ozbiljnost.

Velika preporuka za ovaj film koji je režirao **Theodore Melfi**, a čiju glumačku ekipu čine **Taraji P. Henson**, **Octavia Spencer**, **Janelle Monáe**, **Kirsten Danst**, **Kevin Kostner**, **Jim Parsons** i **Mahershala Ali**.

K. Ivković Ivandekić

Pobjeđuje onaj kojemu je manje stalo

KNJIGA

Pobjeđuje onaj kojemu je manje stalo zbirka je šest ljubavnih priča i jedne novele autorice **Maje Hrgović**. Priče su stilski iznijansirane; prikazuju hrvatsku subkulturu zbilju, sudbine na rubu marginalnog života, bilo u Zagrebu ili manjem gradu u provinciji. U samom srcu grada, ali daleko od blještavila centra, žive nesvakidašnje junakinje i junaci; oni koji svoje pivo ispijaju u birtijama uz prugu, u četvrtima što se preko noći ruše i pretvaraju u velike shopping zone. Veteran koji štrajka glađu, čovjek koji napušta obitelj kako bi ponovno proživio mladost sa strancem, djevojka koja u pijanom noćnom izlasku vlasniku ukrade psića iz ruku...

Autorica pripovijeda na intrigantan način, koristi kontrast između cinizma i toplih empatičnih tonova, a likovi nisu crno-bijeli, već sivi, životni i vrlo realistični. Priče Maje Hrgović lijepa su i britka kombinacija lirike i okrutnosti, humora i cinizma, ispričane lijepim i britkim stilom koji osvaja čitatelja. Za knjigu priča *Pobjeđuje onaj kojem je manje stalo* dobila je nagradu *Kiklop* za najbolje debitantsko djelo.

A. I. Darabašić

